

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suaui Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt II. Obductae in Lotharingo vmbrae ob propositas emendationis leges. Varias in eo suspiciones in Moronum, sed disiectae. Eiusdem responsum inuitamento Pontificis. Gualterius Romam missus, & ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

vacantia, solum dignis viris, & ex ipsa diœcesi, quorum syllabus ab Ordinarijs ipsi mitteretur. His oblati rati sunt Pontifex, Episcopis in ea re satisfactum iri; ex hominum consuetudine, ut cum bona quædam litigiosi pars offertur homini nihil possidenti, extinguatur in eo sæpe cupiditas, quamvis possit, sua manu cuncta capiendi; cum hominibus, præsertim togatis, videatur ingenti pretio parcere in noua rerum adeptione, cum certamini parcent.

C A P V T II.

Obducta in Lotharingo Umbra ob propositas emendationis leges. Varia in eo suspiciones in Moronum, sed dissecta. Eiusdem responsum inuitamento Pontificis. Gualterius Romam missus, & mandata ipsi tradita à duobus memoratis Cardinalibus. Iussa Pontificis post aduentum Gualterij, de fiducia cum Lotharingo & Madruccio exercenda; de celeritate, tametsi Lunensis repugnaret; & alia infororum capita.

Cibus tam sæpe tam auidè petitus & repetitus stomachos primo gustatu turbauit, non composuit. Capita emendationis à Legatis communicata cum Lotharingo, ac postea cum Ferrerio, sicuti pariter cum ceteris Oratoribus, graui molestiæ duobus prioribus fuere^a, cum ipsis videretur regulari ac despici suum consilium & oblatam opem ad absoluendam Synodum absque tanti temporis nouarumque sanctionum impendio. Et ex altera parte Lotharingo non licebat honestè repudiare quod tam sæpe postularat; nec indicare, vniuersalem restrictionem à se molestè ferri, cum aliquis ex articulis ipsum complectebatur. Quamobrem dum scriptum illud accepit à Paleotto, non nisi^b languorem insolitum præ se tulit, ac postmodum ea capita comprobauit, addiditque, subridens in modum, complurium annorum laborem superesse. Apertius ipse palàm fecit, seu potius communicauit ægrimoniam Ferrerio, qui consimiles sensus gerebat, & à quo Gualterius id resciiuit; nequiter nauari operam Pontifici, debitam illi auctoritatem ab ipso non obtineri: Moronum, & fortasse Simonettam, proposito tam arduo argumento, non nisi post longissimum tempus concoquendo, obsecundare Hispanorum voto: ab vnico Nauagero & agnosci & promoueri verum Pontificis bonum: non posse Gallicanos Episcopos diutius detineri procul ab ipsorum Ecclesijs egentissimis: nimis frigide timideque Moronum progredi ad

^a Arcane notæ Gualt. 17. 18. & 19. lxxij 1563.

^b Litt. Vicecomitis ad Borromæum. 19. Jul. 1563.

ia
Tric.
II

1563.

ad celeritatis consilia, à Ferrerio & à se proposita, dum cunctorum Principum consensum exquireret: scripsisse illum quidem non in Galliam modò, sed etiam ad Episcopum Rhodonensem, Gallicum Oratorem apud Cæsarem, quò Ferdinandum ad consensum impelleret; sed in re peragenda pendendum non esse à cunctorum assensu, difficulter flexibilium. Ita Lotharingus.

Adeò breuè mortalium scenæ tum in actibus tum in dictis variant, personis minimè variatis. Pontifex, cui Philippus Rex vnicum erat columen in Concilij rebus, quiq; ut ipsi gratificaretur, ad Gallorum animum quasi vulnerandum adductus fuerat, tunc animaduvertebat, compelli se ut in eo negotio Gallos quasi pro brachio, Hispanos pro obstaculo haberet. Ex altera parte, prius Hispani dehortabantur ne Protestantes denudò inuitarentur; tunc verò id ipsum in Synodo Hispanus Orator postulabat. Galli, & Ferrerius potissimè, qui tam acutis contestationibus, & priuatis & publicis, Pontificem transfoderant, perinde ac si Ecclesiæ is deesset in retardandis declinandisque disciplinæ legibus, nunc ipsum quasi prodigum in ijs concedendis vituperabant; & ubi antea tot vociferationibus contra Pontificem Legatosq; Synodi libertatem implorabant, simulq; querebantur, nihil confici posse absque Romanis oraculis, progressi erant tum ad Pontificem reprehendum, quasi malè cautum auctoritatis suæ custodem, nimisque largum ad eam Legatis impertiendâ, tum ad Legatos inculpandos, tamquam in eius vsu nimis liberos, parumq; intentos sui Principis isdemnitati.

Hæ cunctæ mutationes originem trahebant à Gallorum mutatione, quæ in Hispanos suspicionem iniecit, quasi ijdem Galli suis tantummodò prouincijs personisq; consulere studentes, vellent Pontificem trahere ad communis boni stamen præcidendum. Itaque Lunensis obsistens rerum expeditioni, quam ipse præcipitationem, Pontifex verò contentionum tranquillitatem, securitatemq; periculorum Ecclesiæ putabat, cœpit moras texere, propositis rebus repugnans, adeoque à Pontifice alienus. Porrò Gallorum variatio adscripta quidem fuit honorificè à Lotharingo nouis Regniæ mandatis, finem Concilij, eorumq; reditum cupientis; sed reuerà magni ad id momenti fuit, quod spectabat ad Ferrerium, gratia, quam ille sperabat à Pontifice, ubi is malaciam ab inuentione atque opera sua profectam intelligeret: quod verò spectabat ad Lotharingum, cupiditas illius splendidæ legationis, quâ foras se confidebat, se tum Gallia tum Ecclesiæ ingentia bona per summum gloriam collaturum.

Pontifex

6 Litt. Vice-
comitis ad
Borromæum
22. Jul. 1563

4 Pontifex, qui sensus vtriusque intimos callebat, ad Legatos scripsit: Vehementer à Gallis eam abscissionem optari, tametsi eosdem puderet illam petere; idcirco ipsis satisfieri oportere: quod si etiam reliqui Principes non abscindere, sed terminare Synodum vellent, non paruo futuram fuisse emolumento pacatam Gallorum dimissionem: ratus fortasse, illis abeuntibus desituram in Synodo ingentem turbidarum petitionum vexationem, durumque obicem, obfistentem auctoritati Sedis Apostolicæ, quam omnes reliqui fatebantur. Aliquid etiam peculiarius indicavit Morono de mente, ut dicebatur, à Lotharingo patefacta super emendationibus sibi significatis, quod ille certius verum pernosceret. Moronus, cum rescivisset, Lotharingum haud plenè benevolentem erga se animo esse, propterea quod ipse non ita frequenter illum inuisebat, neque cum illo negotia communicabat, sicuti Mantuanus, cepit aliter se gerere. Vnde Lotharingus, æquè ad iracundiam ac ad benevolentiam procliuus, adeoque tam ad alienationem quàm ad reconciliationem facilis, benè animatum erga Moronum se habuit; responditque epistolæ Pontificis, à Musotto acceptæ, summâ gratiarum actione reddita, suâque operâ ampliter oblatâ: Numquam se desiturum ab omni conatu, quo posset sanctæ Sedi prodesse, non solum apud Patres, sed etiam apud eos Principes, qui sibi aliquid fidebant; ex quo Pontifici liceret apertè cognoscere, fiduciam & amicitiam, à se cum illis exercitam, eò spectasse, ut posset ipse Pontifici deseruire. Inuitationem à se quidem excipi, sed cum animo itineris retardandi vsque ad medium Augusti, cum audiret, profectionem ante illud tempus ex aura frigidula Tridentina ad Romanos calores sibi periculosam futuram. Præterquam quod optaret, prius res ita progressas animaduerti, ut posset ad aures Pontificis afferre citra dubitationem ea, quæ diuinæ gloriæ, & Christiani nominis, ac præsertim Galliæ bono profutura censeret. Altero post hoc responsum die Gualterium Romam misit, cui tamen litteras fidei conciliatrices tradere noluit, quia fortassis apertus, sed suspiciosus Lotharingi animus plus illi concredebat quàm eidem confideret: ipsi tamen permisit, ut scriberet commentariolum mandatorum, quæ à se coràm acceperat; quod pariter concessit Moronus.

5 Prioris commentarij hæc erat sententia: Lotharingum præstolari responsa ab Gallia & à Cæsare de consilio Pontifici à se proposito, quæ planè peruentura erant quo tempore se in vias daret. Dedisse negotium Lansaco, ut regio sensus exquireret, etiam si rei

Pars III.

G g g g

propositæ

d Constat ex litteris citatis Gualterij 17. 18 & 19. Iulij, & ex mandatis à Lotharingo traditis Gualterio. e Litteræ Lotharingi ad Pontificem 22. Iulij 1563. in citato libro Gallico.

f Litteræ Legatorum ad Borrom. 22. Iulij 1563. g Scriptum Vicecomitis ad Borrom. 22. Iulij 1563. h Vtrumque extat inter monumenta Gualterij.

12
11

1563.

propositæ Cæsar haud assentiretur; sed Galliæ statum adeo tunc esse turbulentum, adeoque fluctuantem, ut responsionem firmiter prænuntiare sibi non liceret. Velle se Romam adire plenis manibus, hoc est, cum certa noticia animorum omnium Principum. Scripsit se præualidâ formâ ad Regem Catholicum, quâ efficacem sperabat, non ita tamen, ut responsio profectorem suam anteuertere. Quidquid accidisset, statuisse apud se reuerti in Galliam, quò à cunctis catholicis aduocabatur; nec adeo morari, ut ab hieme Tridenti deprehenderetur; atque ad id pariter coactum iri Præsules Gallicos. Singula temporis momenta impendi à se in excogitanda ratione, quâ Pontifex honestè ex eiusmodi molestijs ac periculis eximeretur; præcipuè cum experimento comprobasset, ipsum in reformanda disciplina longe seueriorem esse, quàm alij cupiebant. Proinde se confidere, Hispanos se inducturum, ut rebus rationi consentaneis acquiescerent: sed duo à Pontifice se petere; alterum, ut hilaritatem & haberet & præ se ferret, securus operæ & Moroni Cardinalis & suæ: alterum, ut voluntatem absolue Synodi occultaret. Gualterio committebat, ut amplis laudibus Legatos, Moronum præsertim ac Nauagerum, exornaret: ut spem faceret, celebratum iri Sessionem ante præscriptum diem: ut exponeret, à se percipi, ut matrimonia clandestina irrita declararentur. Pontificis opinionem firmaret de propenso ipsius suorumque Præsulum animo ad tuendam Pontificiam auctoritatem, à qua fatebantur suam ipsorum pendere; affirmans, huiusce præcipuæ rei gratiâ Gualterium mitti, quoniam conspicabatur malignam multorum operam ad infuscandam in Pontifice hanc de ipso fidentiam. Demum insinuabat: Tametsi per scriptum Morono traditum, de memoratis consilijs exquisisset assensum Regis Catholici, non tamen omnino necessarium à se putari.

Mandatis Moroni, à Gualterio scriptis, hæc præcipuè continebantur: Opus esse ut in posterum Pontifex ageret cum Lotharingo tamquam cum quinto Legato, in rerum summa ipsis demandans, ut consiliorum omnium participem illum facerent, quandoquidem ipsum & voluntate optimum, & auctoritate maximum experiebantur. Quin ibi reuocari à se in memoriam ipsorum sententiam, quam Romam scripserant, ut idem Legatus remitteretur Tridentum. Pertractos à Morono ad se fuisse duos Oratores Cæsareos Ecclesiasticos, maxime verò Drascouizium. In magnas offendi difficultates in collatione sacerdotiorum, cum videretur Episcopis, ut quando ipsi obstringebantur ad habenda tot examina in Parzciarum

rum distributione, id rependeretur à Pontifice, dimissis à se aliqua ex parte Canonicatibus, & in illos translatis, & ipsorum plerisque haud rationi consentaneum arbitrari, ut pro Paræcijs diplomata Romæ caperentur. Varia ad hæc proponebantur temperamenta, præsertim verò id quòd tertio loco à Pontifice oblatum est, ut diximus. Amplissimè testificaretur Gualterius, quantum Boncompagni ac Paleotti opera prodesset. Sperari, actum etiam iri de corruptelis & oneribus, quæ à Principibus laicis proficiscebantur, idque absque ipsorum offensione, & non absque effectu: esse in animo, ut post Gallorum discessum Pontificis auctoritas secundùm Florentinam Synodum declararetur: uti pariter nomine Concilij aliquis ex Patribus in Hispaniam mitteretur, conquesturus Hispaniensium Episcoporum cunctationem, Regemque rogaturus, ut expeditioni operam daret. Non posse Moronum Tridenti persistere futurâ hieme, si tam diu perdurasset Concilium. Paratam Præsulum manum habendam esse Pontifici, quam eò mitteret, ubi Transmontani coniunctim res rationi dissentaneas agitent. Hæc erant utriusque mandati capita.

7 Romam peruenit Gualterius ineunte Augusto: & ad perficienda consilia, per illum à primo Legatorum missa, hanc epistolam ostendendam scripsit Borromæus: *Ea est animi voluptas & alacritas, quâ Pontifex afficitur ob res piè gestas à Lotharingo in religionis negotio; ut cum in presentia non possit eam melius exprimere, me iusserit ad vos scribere, ut captis insistentes, nihil agitetis aut faciatis ad Synodum spectans, cuius ille particeps non sit, cum eo communicantes singula, & grandia & parvula, omni sinceritate ac fiducia; atque ita cum eodem agentes, ac si nec plus nec minus unus è Legatis esset. Quod si quid aliud vobis occurreret, quo possitis illum certum reddere benevolentia quâ ipsum prosequitur Pontifex, & desiderij quo tenetur remunerandi ipsius egregia opera quovis officij genere, compertum habete, gratissimum Pontifici fore, ut id omni bona sincereque voluntatis significatione peragatis.*

i Epist. Borrom. ad Legatos 4. Augusti 1563.

8 Sed ne honor & gratificatio vni exhibita, despectio molestiaque alterius euaderet, altera similiter eodem die epistola conscripta est ad speciem, in qua multum æstimationis honorisque significabatur de Madruccio Cardinali, & iniungebatur Legatis, ut ipsum plurimi facerent, eique admodum confiderent. Hæc autem non perinde splendida ac ampla erat ac prior. At verò probatum Pontifici non est, ut Synodi nomine Præsul mitteretur in Hispaniam: sed præcepit, ut coniuncti haberentur qui ex alijs nationibus erant, ac præcipuè Galli; adiecitque, Tametsi impatienter ipse cupe-

k Variæ literæ Borrom. ad Legatos & ad Moronum 4 & 7. Oct. Aug. 1563.

G g g g 2

122
Trident.
II

1563. ret videre atque amplexari Lotharingum, à se tamen conspici, quid momenti conferre posset rerum summæ eius præsentia vsque ad futuram Sessionem. Eapropter, vbi eam Legati necessariam existimarent, id illi proponerent; ita tamen, vt is animaduerteret, ipsos non nisi ætimatione ac fiducia ipsius operæ moueri, atque vt illius arbitrio electio remitteretur. Quin Pontifex præterea voluit, vt à Borromæo ea de re ad illum scriberetur ^l; & ipse postea suo chirographo ad eundem scripsit ^m, studiosè grates agens ob res optimè ab eo gestas, proponensque ne discederet, donec Synodo finem imponeret. Verum Lotharingus, quamquam rei propositæ causam lætus exciperet, tamen præ se tulit animum discedendi, saltem post proximam Sessionem, præsertim cum acceptis Reginæ literis ea profectio comprobaretur; & quemadmodum arcanis notis scripsit Moronus ad Borromæum ⁿ, reuertè in Galliam ille festinabat.

l Literæ Borromæi ad Legatos 7. Aug. & Legatorum ad Borromæum. 16. & 19. Aug. 1563.
m Literæ Pontificis ad Lotharingum, missæ ad Legatos 14. Augusti.
n Apparet ex responso Borromæi ad Moronum, 17. Augusti. 1563.

Sed ad Pontificis mandata redeamus. Vbi reliqui Episcopi (aiebat ille) de progressu & exitu Synodi conuenirent, aut Hispani diuinum afflatum accepturi erant ad consentiendum, aut certe verecundiam passuri, quòd reliquis obfisterent, animaduertentes, se communi hominum iudicio dam natum iri. Idcirco præcipiebat vt promoueretur, nullâ vllius habitâ ratione, ac maturaretur præscripta Sessio, sicuti Lotharingus spem faciebat imponendi rebus agitatis finem, antequam ex Hispania responsa redirent. Etenim tametsi propitia præstolanda essent, cunctique regij administri Romæ degentes operam ad id suis literis impendissent; tamen aliter etiam euenire poterat: quod si accideret, longè feruentius impugnasset Lunensis rerum expeditionem quàm in præsentia, dum à regijs mandatis non succendebatur, simulque reddebatur tepidior ab incerto futuræ comprobationis euentu. Esse nonneminem nec plenæ omnino auctoritatis, nec omnino aspernandum, qui significarat (& epistola mittebatur ad Legatos, quòd eam expendere) Cæsari finem Synodi haud probari: quod vbi verum esset, ab eo facilè pertractum iri in eandem sententiam Regem fratris sui filium. Quod si Cæsar Synodi suspensionem vellet, postquam Pontifex sua cuncta studia insumpisset ad eam absoluendam, se ad suspensionem flexum iri, quo huiusmodi molestiâ liberaretur. Verum ad huius epistolæ calcem, nomine Borromæi scriptæ, Pontifex, quasi postremæ clausulæ eum pœnituisset, adiecit suo caractere quæ sequuntur: *Quamquam Synodi finis honestior & laudabilior est Christianæ Reipublicæ, ad quod incumbendum est, nec cuius-*

uis ratio habenda, & cunctationes omnes præcidenda, ne obstaculum ullum ac difficultas offendatur, quemadmodum positâ dilatione facile continget, cum animaduertiatur, à cunctis prolationibus detrimentum illatum fuisse; idcirco festinate. Et quod spectat ad emendationem discipline, cuncta omnino vobis committimus, pleneq; in vobis reponimus, ne huiusce rei causâ desistatis à bona, fructuosa ac celeri huius Concilij absoluteione, ad Dei, eiusq; sanctæ Ecclesiæ laudem & honorem. Certum hominem missuri eramus, sed hanc epistolam suis fore putamus: idq; nostro chirographo scribere voluimus, tametsi reliqua nomine Borromei, nostræ sororis filij, scripta essent.

10 Curauerat etiam Pontifex Morono significandum, vt vbi oporteret Lunensi cedere in expendendo diutius. Indulgentiarum argumento, liberum relinqueretur cuiuis, seu Theologo, seu Præsuli, de Cruce signatis pro suo arbitratu verba facere, dummodò in eo nec opera nec impulsus aut Legatorum aut Aulae Romanæ appareret. Et quoniam Lunensis scripserat ad se purgandum, sed simul ad Legatos grauius onerandos, tum ad Pontificem, tum ad Auiam, à quo epistola Pio fuerat ostensa; vtraque epistola ad Legatos missa est, cum litteris Pontificijs, quibus Lunensi respondebatur, vt eas illi redderent, & per hanc opportunitatem congruentem sermonem cum ipso haberent.

o Notæ arcanæ Borz. ad Moronum, vltimo Iulij 1563.

11 De subsidio aliorum Præsulum mittendo, existimare Pontificem, posse à se viginti submitti, sed id seminimè facturum, nisi admonitum à necessitate, & ab eadem defensum. Ad reliqua capita mandatorum, quæ diximus, responsa vel à nobis supra indicata sunt, vel necessaria id temporis habita non sunt, sicuti neque necessaria fuit peculiaris responsio ad monita Lotharingi.

p Litteræ Borrom. ad Legatos 4. Aug. & responsum Legatorum ad Borrom. 12. & 16. Aug. 1563.
q Litteræ Borrom. ad Moronum, 4. Aug.

Ex huiusmodi mandatis & consilijs, quæ frequenter adduco, & quæ tamquam optimus succus expressa sunt ex sapientissimis illius ætatis ingenijs, licet inter cetera documenta imbecillitatem humanæ prouidentię arguere; cum postea compertum fuerit, ab ijs quæ haud præcognita contigerunt, falsas fuisse redditas plerasque prædictionum, & irritas plerasque industriarum. Id verò cunctis ferè huius vitæ artibus commune est; pleraque seminum exarescunt, pleraque iaculorum haud feriunt, pleraque cogitationum falluntur, nec idcirco emolumento sunt vacua: nam abundans vtilitas, quamuis rara, multis partibus compensat parum noxiã inutilitatem, quamuis frequentem.